

סו ע"א

[א] גמ' והתניא - והתנן, מתני' בעדיות.

[ב] שם כוורת של קש ושפופרת של קנים - תא"מ. מחצלת הקש ושפופרת הקש. ועיין בפ"ז דכלים [מ"ז].

אור אליהו

אחד לא הודו לו, על כסא שנטלו שנים מחפוייו זה בצד זה, שרבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין". ונראה הטעם, שלא מסתבר שהגמ' תקשה מברייטא, כאשר יש משנה⁶² שאפשר להקשות ממנה⁶³.

[ב] שם בגמ': "רב יוסף אמר, מאן לא הודו לו, רבי יוחנן בן נורי, דתנן כורת של קש ושפופרת של קנים רבי עקיבא מטמא ורבי יוחנן בן נורי מטהר". כך היא הגירסא שלפנינו בגמ'. ויש להקשות על גירסא זו, שממה שנקט רב יוסף "דתנן" מבואר שהביא רב יוסף ראייה ממשנה, והרי לא מצאנו משנה כזו בשום מקום⁶⁴.

[א] בגמ': "ואף רב הונא הדר ביה, דתניא סנדל של סיידין טמא מדרס, ואשה חולצת בו, ויוצאין בו בשבת, דברי רבי עקיבא ולא הודו לו. והתניא הודו לו, אמר רב הונא מאן הודו לו רבי מאיר, ומאן לא הודו לו רבי יוסי". כך היא הגירסא שלפנינו בגמ'⁶⁰.

אולם בש"ס של רבינו הגיה שצריך לומר במקום תיבת "והתניא" "והתנן": "והתנן הודו לו"⁶¹, והיא מתניתין בעדיות (ב, ח): "שלשה דברים אמר רבי עקיבא, על שנים הודו לו ועל אחד לא הודו לו: על סנדל של סיידים שהוא טמא מדרס, ועל שירי תנור ארבעה, שהיו אומרים שלשה - והודו לו. ועל

(יבמות יב, ב): "וקצת קשה, דלא פריך בשבת ממתני' דעדיות דתנן הודו לו".

⁶⁴. ובגליון הגר"פ כתב שנראה שצריך לומר במקום "דתנן כוורת" כו' "דתניא כוורת" כו', והיינו שרב יוסף לא הביא ראייה ממשנה אלא מברייטא, ולכן נקט "דתניא" כו' וברייטא זו לא נודע לנו איה מקומה. ומדברי הגר"פ מבואר שכן גרס הר"ש בכלים (שם), שעל דברי המשנה "מחצלת הקש ושפופרת הקש רבי עקיבא מטמא ורבי יוחנן בן נורי מטהר", כתב הר"ש: "כי האי גוונא פליגי בפרק במה אשה (דף סו א) ופירש"י ז"ל שם דפליגי בהא דמר חשיב ליה כשל עץ ומר לא חשיב ליה כשל עץ, וכאן לא יתכן לפרש כן" כו'. ומבואר שבגמ' בשבת לא הובאה המשנה בכלים. לכן כתב הגר"פ שנראה שצריך לגרוס "דתניא" במקום "דתנן". וכ"כ החזו"א (כלים כג, טז) על המשנה בכלים (ז, יז), לדייק מדברי הר"ש, שרב

⁶⁰. וכן משמע שגרס במסורת הש"ס, שכן לא ציין שום מקור, ועל כרחך שגורס "והתניא", והיינו שהגמ' הביאה ברייתא שאין ידוע מקורה. ואולי טעמו של מסורת הש"ס, משום שבגמ' משמע שבמקור שמקשים ממנו על הברייטא כתוב: "דברי רבי עקיבא והודו לו". ולשון זאת בדיוק אכן לא מצאנו במשנה. ודעת רבינו שמקשים מהמשנה בעדיות, שמדבריה יוצא שהודו לרבי עקיבא לגבי סנדל של סיידים (ואין צריך שתהיה הלשון דומה לברייטא הראשונה).

⁶¹. וכן כתב להגיה ברש"ש: "שם והתניא הודו לו אולי צ"ל והתנן, דכן איתא במתניתין דעדיות".

⁶². וכמו שאמרה הגמ' במקום אחר (ר"ה כח ע"ב): "מאי טעמא שביק מתניתין ומותיב מברייטא, לותיב ממתניתין", ופרש"י (שם): "לותיב ממתניתין - דאלימא לאקשווי".

⁶³. וכן הקשה על הגירסא שלפנינו בשירי קרבן